

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 "
Egész évre	8 "
Egyes szám ára	20 fill.

Felolós szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.

Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyilvántári közlemények árszabály szerint számíttatnak.

A m. kir. államvasutak petrozsényi fűtőháza.

Az alkotmány helyreállítása után a m. kir. kormány kiváló gondoskodásának tárgyát képezte a zsilvölgyi község kiaknázásával és üzemi célokra használásával előmozdítani azt a közgazdasági és szociális érdeket, amely a jelzett célból kifejtett akció sikere végett indokoltnak, szükségesnek mutatkozott. Mindenek előtt a termelt szén szállításának biztosítása volt a főfeladat. Ki lett tehát építve a piski—petrozsényi vasut.

Akkor még a legvérmesebb reményekkel sem lehetett számításba venni a rohamos fejlődésnek ama nagy arányait, melyek tulszárnyalták a legmesszebb menő feltevéseket is. Nem lehetett tehát azt az eshetőséget kombinációba venni négy évtized előtt, midőn a vasut épült, hogy egyáltalán, de különösen, hogy rövid pár évtized alatt a pályaudvar, a fűtőház és rendező-pályaudvar lesz Petrozsény község belterületének lakóházakkal minden oldalról beépített központja.

És ez az előre nem látott, nem remélt eset bekövetkezett, sőt a lehetőségig bővített rendező pályaudvar is szűknek bizonyulván, a m. kir. államvasutak, igazgatósága már kihelyezte a rendező-pályaudvart a község északi szélére. De a fűtőház is szükségképpen tetemesen kibővitendő lévén, megbízható értesülésünk szerint annak áthelyezése, vagy kibővítése tervbe van véve.

Ez a körülmény arra indítja Petrozsény község közönségét, hogy a lakosság érdekeinek figyelembe vétele és a fűtőháznak a község központjáról való eltávolításáért a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez folyamodjék.

Petrozsény község pénzügyi és építési bizottsága elhatározta, hogy a jelzett célból felterjesztés intéztessék a miniszterhez a legközelebb tartandó képviselőtestületi közgyűlésből, felsorolván ama indokokat, melyek Petrozsény község közönségének közegészségi, köztisztasági és közrendészeti tekintetéből mérlegelendő érdekeinek figyelembe vételével a fűtőház kihelyezését szükségessé teszik.

Nyomatékos indokokat lehet a kérelem támogatására felhozni.

Petrozsény községben, földrajzi fekvését, a klimatikus viszonyokat tekintve, a legtisztább, legegészségesebb levegőnek kellene lenni és a tapasztalás azt igazolja, hogy számosan költöztek el innen azért, mert a tisztátalan levegő ártalmára volt egyébként ép szervezetüknek. És ez érthető. A szellőztetés végett kinyitott ablakokon beömlő korom a lakás falaira, a buto-

rokra rakodik. Természetesen, a korommal telített levegővel az egészségre ártalmas piszkos anyagot is belélekzik az emberek. A padlásokon nem lehet ruhát szárítani, mert a tető nyílásain behatolt koromtól a fehérnemű még piszkosabb lesz. A fehér libák sőt a verebek piszkos fekete színű tollazata szintén a levegőben röpködő koromnak tulajdonítható. És ez a sok korom a Petrozsény község központján szakadatlanul füstölő mozdonyokból jut a levegőbe s ezzel a légzőszervekbe.

A füsttel és korommal együtt annyi szén-gáz jut a levegőbe, hogy belélegzés útján kétségtelenül káros hatással van az egészségre. A kik már megszokták azok is érzik, különösen reggelenként a szén-gáz szinte fojtó, nehéz szagát. Ez bizonyításra nem szorul sem az, hogy ez által mennyire van veszélyeztetve a lakosság egészsége, különösen Petrozsény község belterületén a fűtőház környékén. Igaz ugyan, hogy a gőzerő felhasználásával dolgozó, iparvállalatoknál a szén fogyasztással mindenütt füst, korom, szén-gáz jut a levegőbe, a mely tisztátalan és egészségtelenné teszi. Ámde ily helyeken magas kéményekből árad ki a fertőző gáz és füst, amit a felső légáramlat tova hajt és ott oszlik el a levegőben, ahol rendszerint nem lélegzik be az emberek és a köztisztaságot megközelítőleg sem veszélyeztetik oly mértékben, mint a lakó házak alatt a völgyben mélyebben fekvő mozdonyokból eredő és a lakásokba beömlő füst, korom és szén-gáz.

A vasúti üzem érdekében feleltendő, hogy a fűtőház vízszükségletét a Malea-patak vízvezetéke látja el. Sokszor megessett már, hogy a nyári hónapokban ez a vízvezeték csak részben, vagy éppen nem felelt meg a szükségletnek. Az új tároló a község szélén a Zsil folyó partján van, ugyanott ömlik a Boli-patak is a Zsilbe.

Ezen folyó vizek bármelyike a legnagyobb szárazságban is elegendő vizet szolgáltatna a mozdonyok, általán a vasut szükségletének fedezésére s minden költség és nehézség nélkül felhasználható lenne. És el lenne enyésztetve a gyakori zavarokat okozó vízhiány s a Malea-patak vízhasználati jogának vitatott és bizonyításra szoruló kérdése is tárgyalanná lenne.

Ha ezek és még fel sorolható egyéb indokok a miniszter tudomására hozatnak, lehetetlen, hogy a közönség indokolt kérése elől elzárkóznék.

A petrozsényi kath. nőegylet.

A m. kir. belügyminiszter jóváhagyta a »Petrozsényi kath. Nőegylet« alapszabályait. Társadalmi és kulturális életünknek fontos mozzanatát képezi a nőegylet szervezése, melynek magasabb célját s ennek biztosítására szolgáló eszközöket a jóváhagyott alapszabályok szerint a következőkben ismertetjük:

A petrozsényi kath. nőegylet kitűzött céljának elérése végett:

a.) a templom díszítése és énekes nők fölkérése (vegyes karnál) képezi törekvése tárgyát;

b.) kath. szellemű iratok és könyvek terjesztése által a tagokban vallásos érzést öntudatosá teszi, a káros befolyásoktól (feminizmus) óvja s évenként szentgyakorlatokat tart;

c.) ünnepélyeket rendez, közhasznú kérdésekről időközönként konferenciákat tart s fölkarolja az általános kath. ügyeket is.

Az anyagi eszközöket nyeri:

a.) tagsági díjakból;

b.) ünnepélyek jövedelmeiből;

c.) gyűjtésből.

A tagok: a.) rendes, b.) jötevők, c.) tiszteletbeliek. Rendes tag minden róm., vagy gör. kath. és a plébánia belterületén lakó nő, aki 16. életévét betöltötte. Ezeknek activ és passiv választási joguk van s a közgyűlésen szavazhatnak. Évente két koronát fizetnek egyszerre és előre. Jötevők akik egyszersmindenkora 50 koronát adnak. Tiszteletbeliek azok, akik a kath. egyházköri érdemeket szereznek. Ezek minden díjtól föl vannak mentve. A jötevő és tiszteletbeli tagok a közgyűlésen megjelenhetnek, de csak véleményező joguk van.

A tagság megszűnik a.) halálozás, b.) önkéntes kilépés, c.) a tagsági díjnak két évi ki nem egyenlítése által.

Az egylet évenként egy rendes közgyűlést tart. Rendkívüli közgyűlést fontos okból az elnökség hívhat össze.

A közgyűlés teendői: 1.) A költségvetés megállapítása, 2.) zárszámadásuk megvizsgálása s a fölmentvény megadása vagy megtagadása, 3.) a választmány által kijelölt ügyeket és a tagok indítványait letárgyalni, 4.) a tiszviselők és a választmány megválasztása, 5.) a tiszteletbeli tagok megválasztása, 6.) az alapszabályok módosítása, 7.) az egylet esetleges megszüntetése fölött határozni.

A tagok a közgyűlésre külön meghívóval hivatnak meg. A határozat egyszerű többséggel hozatik meg, s úgy történnek a választások is Érvényes határozathoz a tagok felének jelenléte szükséges.

Az egylet választmánya a tiszviselők közül, 10. választmányi tagból és 3 póttagból áll, kik három évre választanak. A választmánynak évenként legalább két gyűlést kell tartania, melyet az elnök hív össze. Határozat hozatalhoz 10 tag jelenléte szükséges. A választmány által hozott határozat ellen a közgyűléshez lehet fellebbezni.

A választmány teendői: 1.) hathatós eszközöket kigondolni, melyek által az egylet célja elérhető, 2.) költségvetést a közgyűlés elé terjesztetni, 3.) pénzkezelést, számadásokat ellenőrizni s közgyűlés elé terjesztetni, 4.) a közgyűlés határozatát végrehajtani, 5.) ünnepélyeket, mulatságokat rendezni, 6.) tagokat fölvenni, 7.) a vagyont kezelni, 8.) a közgyűlést összehívni.

Tiszviselők: a.) az elnök, b.) az alelnök, c.) igazgató, d.) pénztáros, e.) ellenőrnő, f.) titkár. A pénztáros és titkár munkája díjaztatik, ha a közgyűlés azt megszavazza.

Az alapszabályok egyéb rendelkezése az egylet esetleges megszűnésére és az ügyek kezelésére vonatkozik.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Isten segítségével** vette kezdetét a m. kir. pénzügyi kincstár itteni köszénbányáinak átvétele és üzembe helyezésének nagy munkája. Országos jelentőségű közgazdasági akciót fejt ki itt a Zsilvölgyben az állami vállalkozás, s a köszénbányászat révén az eddigi nagyarányú előkészületek, a milliókra menő tőke-befektetés a várható széntermelés biztosítására engednek következtetni s érthetővé teszi azt a nagy apparátust, melylyel a nagy ipari vállalkozás megindult. Áldozó csüörtökön délelőtt fél tíz órakor testületileg vonult fel az állami köszénbánya adminisztratív és műszaki tisztikara Andreics János kir. főbányatanácsos vezetése alatt a róm. kath. templomba, hol Buday János plebános véggezte a «Veni sancte»-val kezdődő ünnepi nagymisé. Itt láttuk együtt azt a nagyszámu állami tisztviselői kart, mely társadalmi életünkbe tekintélyes intelligens új elemet visz be s Isten segítségét kérte annak a nagymunkának sikeréhez, melynek vezetésére vállalkozott.

— **Eljegyzés.** Fekete Zsigmond m. kir. állományos hivatalnok Petrozsényben, eljegyezte Oszvald Emmike urleányt, özv. Oszvald Jánosné kedves leányát.

— **A történelmi emlékek védelméről.** A vármegye területén létező történelmi becses biró emlékek megvédelmezése érdekében Pogány Béla alispán a főszolgabírák és polgármesterek útján a következő felhívást adta ki: «Többször képeznék panasztárgyát és újabb is ismeretes tényre vált meggyőzően az a szomorú körülmény, hogy ennek területén földszinre került ó-kori és a későbbi századok történelmi emlékeit, csak az anyagi hasznát tekintő emberek a «vandalizmus»-hoz hasonlatos rongálásnak vetik alá. E balga emberek okatlanul cselekedve nem is képzelik, hogy a tudomány mekkora kárt okoznak. A nap-nap után a föld mélyéből előkerülő klasszikus márvány szobrokból, építményekből — biztos értesülésünk szerint — brutális módon meszet égetnek. Ha ez így halad, akkor megyénk területéről a régi római nagyságnak, magas kultúrának emlékei, melyek a világtörténelem és régész búvárait meggyőzően vonzották, eltűnnek nyomtalanul. Felhívom figyelmét a műemlék fentartására vonatkozó 1881. évi XXXIX. t.-c. határozványaira és utasítom, hogy a műemlékek fentartására vonatkozó rendelkezéseket azon községekben, hol ilyen nemű műemlékek fennállnak és találhatók, tegye közzé, s a mennyiben tudomására jutna oly eset, mely fent írt cikkben ütközik, járjon el legszigorubbán s az esetet hozzám mindenkor jelentse be.

— **A petrilla-csímpai gör. kel. felekezeti iskola** évrő vizsgálatára május 26-án d. e. volt. A gyermekek különösen a magyar nyelvből adott feleleteikkel szereztek tanítójuknak nagy dicséretet. Az ambiciózus fiatal tanító 8 hónapi munkáját általános megelégedéssel honorálták.

— **Évrő vizsgák a petrillai áll. iskolában.** Petrilla-Csímpán június hó 25-én d. e. III. V. oszt. d. u. I. és II. oszt. Petrilla-Lonyaygyarmaton 26-án d. e. III., VI., d. u. I. és II. oszt. A feleletek vallás-vizsgája 20-án lesz megtartva mégpedig 8—10 óráig Csímpán 10—12 óráig Lonyaygyarmaton és d. u. 2—4 óráig Deákban. A tanügybarátait és az érdeklődő közönséget szívesen látja az igazgató.

— **Vizsga.** A vulkán-korojedi gör. katolikus iskola záró vizsgálatát május 26-án, kedden tartotta meg Rádik esperes elnöklése s nagyszámu közönség jelenléte mellett. A jelenlevők amit ott láttak és hallottak azon a napon, a szó szoros értelmében meglepő volt. Az a szép, szabatos magyar beszéd, a mely immár a növendékek tulajdona azt bizonyítja, hogy Pataki gör. kath. lelkes hűtő támogatásával Voin tanító becsületesen megteszi a magyarság iránti kötelességet. Ez a két derék ember mindent elkövetet, hogy a népnek megadja azt a nagy megelégedési eszközt, a mely a magyar nyelv tudásában kulminál. Örömmel tölti el benünket annak a látása, hogy a magyarság eme tisztas apostolaiban erősen él a román nép szeretete, amely azt mondja nekik: tanítsd meg a népet oktasd, az állam nyelvére s fegyvert adsz a kezébe, a melylyel visszaveri az ellene minden oldalról jövő anyagi és erkölcsi támogatásokat. (Megérti-e ezt mindenki, amit ide írunk?) Erősen hisszük, hogy a megkezdett munka folytatódni fog. Adjunk a derék népvezetőknek, hogy munkájukhoz kivadjon nekik az ég bőséges egészségét. — A gyermekek közül egyet magyarul egy a legjobban beszélő kis lányt a kaszinó hagyományához mérten

megjutalmazott egy arannyal, a melyet Hoboth lelkes hazafi, értékes beszéddel nyújtott át. Egy másik gyermeket a lelkes urjutalmazott meg, ugyancsak a magyar nyelvben tett előmeneteleért.

— **A petrozsényi önkéntes tűzoltóság** szervezkedése öröndetes sikerrel indult meg. Schuster Samu rendőrbiztos lapunk legutóbbi számában közzétett felhívására csüörtökön este az „Emke” szálló egyik étkezőtermében tartott első értekezleten mintegy százan, részint mint pártoló, részint mint működő tagok jelentkeztek. Lelkesen karolták fel az eszmét, mely régóta érzett hiányt pótol és már az eddigi beiratkozások, a jelentkezők száma és társadalmi állása és egyéni sulya kétségbevonhatlan biztosítéka a közhasznú cél sikerének. Hétfőn, június hó 1-én este 8 órakor lesz az „Emke” vendéglő külön termében az alakuló gyűlés a parancsnoki tisztség ideiglenesen elvállalására felkért Prileszky Pál szolgabíró elnökletével. A már jelentkezett és a még jelentkező működő és pártoló tagok elkar határozzák el a szervezkedést, lejtárgyalják az alapszabálytervezetet és a szervezkedéssel kapcsolatos intézkedéseket fogantatosítják. Az ügy iránt érdeklődők, a tagul jelentkezni ohajtok a szervezkedő gyűlésen való részvételre kéretnek. A községi előjáróság nagy költséggel szerezte be a legjobb szerkezetű tűzfecskendőket s egyéb tűzoltó eszközöket s szervezett és gyakorlott tűzoltók tehát tűvész esetén a közönség veszélyeztetett érdekeinek védelmére megfelelőleg felszerelve fejthetnek ki megnyugtató akcióit. És a bekövetkező veszedelemmel szemben nem leszünk készületlenek. Működő tagokul lapunk zártáig jelentkeztek:

Prileszky Pál szolgabíró mint felkért parancsnok, dr. Csatt Aurél, mint tűzoltó egy. orvos, dr. Kiss, Erdős László, Csetényi Lajos, Steiner Arthur, Halász Andor, Halász János, Biskorványi Ernő, Biskorványi Nándor, Bartel József, Soor Eduárd, Katona Sándor, Kurutz János, Barna János, Dobó János, Junger Manó, Jäger Ferenc, Goldstein Albert, Stránszky Ferenc, Seemann Ferenc, Junger József, Spitzer Ferenc, Spitzer Jenő, Kovács Ferenc, Csoti Mihály, Simon György, Durai Károly, Bába Péter, Neulender Ottó, Siklován István, Bilek Ernő, Klein Vilmos, Davidek János, Wiegenfeld Henrik, Anger Herman, Vaczler József, Menyhat Imre, Puy Árpád, Lotis János, Grosek Viktor, Tika Mihály, Muntán Tivadar, Kerekes Arthur (kürtös.)

— **A magyar Építőiparosok Országos Szövetsége** ez évi június hó 7-én és 8-án Aradon tartja idei vándorgyűlését, melynek előkészületei immár befejezéshez közelednek. A résztvevők tájékoztatása céljából — tudva azt, hogy a Zsilvölgyből s vármegyénkből sokan készülnék részt venni — most már a következőket közölhetjük a vándorgyűlésre vonatkozólag: A gyűlési sorrend a következő lesz: Június 6-án szombaton: a vendégek érkezése és fogadása a déli 12 óra 12 perckor, délután 4 órakor és este 7 órakor érkező vonatnál. Az elszállásolás négy nagy szállodában történik; a Fehér Keresztben, a Központi szállóban, a Pannonia és a Vas-szállodákban. A helyi rendezőség kedvezményeket eszközölt ki. Külön szobákat 3—5 koronáért lehet kapni, olyan szobát, ahol ketten vagy hárman szállnak meg, személyenként 2 koronáért. Délután 5 órakor a szövetség tanács ülése az ipartestület házában. Esti 8 órakor ismerkedési estély a Központi szálloda téli kertjében. Június 7-én vasárnap: reggel 9 órakor a vándorgyűlés kezdete a városháza dísztermében. A vándorgyűlés tárgyszorozata következő: 1. Alakulás, üdvözlések. 2. A munkaadók, valamint a munkások gazdasági szervezkedésének ügye az ipartörvény-reform kapcsán. Előadó dr. Reisinger Ferenc, az aradi szövetség ügyésze. 3. Az iparosok parlamenti képviselete. Előadó ifj. Kremer József, a temesvári szövetség elnöke. 4. A balesetbiztosítási ügy. Előadó Farkas Elek, a MÉOSz. főtitkára. 5. A munkaadó-szervezetek létesítése. Előadó Kaszab Géza, az aradi szövetség ügyvezető titkára. 6. A kartell és a szövetségek közti viszony. Előadó Székely Zsigmond mérnök, a budapesti beton-szövetség tagja. 7. Állásfoglalás a munkások május elsejei munkaszünetelése tárgyában. Előadó Gunszt József, a budapesti építőmesterek ipartestületének főjegyzője. 8. A tisztességtelen verseny kérdése a szövetségi eljárásban. Előadó Ligeti Béla, a szegedi munkaadó-szövetség építőipari csoportjának elnöke és Schillinger Zsigmond, a budapesti beton-szövetség tagja. 9. Az állam támogatása a gazdasági és az ipari munkaadó-szövetségekkel szemben. Előadó Faragó Rezső, az aradi kereskedők körének titkára. 10. Az iparosok nyugdíj ügye az ipartörvény revíziójával kapcsolatban. Előadó Edvi-Illes

László, a MÉOSz. titkára. 11. A szövetségektől beérkezett indítványok tárgyalása. A gyűlés déli egy órakor félbeszakítatik. Déli félkettőkor diszebed a Fehér Kereszt szálló téli kertjében. Egy teríték ára négy korona. Délután az aradi vértanúk szobrának megkoszorúzása a vándor gyűlés tagjai által. Június 8-án hétfőn: délelőtt a vándor gyűlés folytatása és befejezése. Déliben társasébed. (A mint szerkesztőségünk értesül, Aradváros közönsége vendégül látja a vándorgyűlés tagjait.) Délután a Weitzer-féle waggongyár és a Neuman Testvérek szeszgyári telephéne meglatogatása; más csoportok az aradi vár kazamatáit s a vértanúk kivégzési helyét, a szabadságharc erekllyemzeumot s Arad egyéb nevezetességeit látogatják meg. A jelentkezők a bejelentés vétele után azonnal megkapják vándorgyűlési igazolványt és a kedvezményes vasuti jegyre szóló utalványt. Az utazási kedvezmény az eddigi gyakorlatnak megfelelő.

— **A lakpénz kérdése** élénken foglalkoztatja Petrozsény község hatóságát és közönségét. Indokolt tehát a pénzügyminiszternek erre vonatkozólag a költségvetés tárgyalása alkalmával tett alábbi kijelentése:

Az 1893. évi IV. t.-c. hatálya alá tartozó állami tisztviselők, altisztek és szolgák lakpénze, az 1893. évi IV. t.-c. 3 szakaszában foglalt rendelkezésektől eltérőleg, az 1908. évi IV. lakbérnegyedétől fogva, az állomások székhelyére való tekintettel, hét osztályban állapítatik meg. Az első osztályba Budapest fő- és sekérváros, Fiume, továbbá a magyar szent korona országainak határain kívül fekvő állomáshelyek tartoznak. A többi állomáshelyekre nézve a lakpénzek a jelen költségvetés tárgyalása alkalmával tett bejelentés szerint az első osztályra nézve rendeleti uton megállapítandó lakpénzek 90, 80, 70, 60, 50 és 40 százalékban állapítatnak meg. Ezeket az állomáshelyeket, az 1908. évi IV. lakbérnegyedétől kezdődő hatályval tíz évről tíz évre, a minisztérium sorozza a 2—7. osztály közül abba az osztályba, amelyben a IX. fizetési osztályra nézve megállapított lakpénz megfelel az illető állomáshelyen a tisztviselői lakásokra alkalmas három szobás lakásokért a besorozás időpontjára szóló házbérvallomások szerint tényleg fizetett lakberek átlagának. A magasabb lakpénzosztályba sorozandó az állomáshely, ha a lakberek átlaga a 3—7 osztályok valamelyikére nézve megállapított lakpénz összegét meghaladja. Ha e besorozás alapján valamely állami tisztviselő, altiszt vagy szolga kisebb lakpénzt kapna, mint amennyit lakpénz és lakpénzpótlék címén együttvéve a besorozást megelőzőleg élvezett személyére nézve a már élvezett magasabb lakpénzt megkapja mindaddig, míg jelenlegi székhelyén a fennálló szabályoknak megfelelően ennél magasabb lakpénzre való igénye meg nem nyílik, vagy más állomáshelyre át nem helyeztetik. Azokat a városokat és községeket, amelyek a tíz évi besorozási időszakon belül lesznek hivatalok székhelyévé, a minisztérium a tíz évi besorozási időszak hátralévő részére a fentieknek megfelelően sorozza be valamelyik osztályba. A tanítók fizetésének és lakpénzének megállapításánál az 1907. évi XXVI. és XXVII. törvényekkel határozmányai érvényben maradnak s továbbra is az 1893. évi IV. törvény cikk 3 szakasza alapján való osztályosorozás irányadó.

CSARNOK.

Megbolondult a toronyóra.

Még nem is áprilisban. De hátha a némettel tart, a kinél a május is a bolondok hónapja.

Lihegve szalad mellettem két kis diák. Futásközben ismételtetik leckéjüket . . . febris, securis, mensis. Pár lépést előttem kényelmesen lépked könyveivel a hóna alatt egy még kisebb jövődöbéli oszlopa a tudománynak. Rákíállanak: Szaladj Jani! Elütötte a nyolcat. A kis Jani azonban csak megvetően rándit egyet a vállával. De aztán ugylátszik megsajnálja szaladó társait, mert most már ő kiabál:

— Hé te! Ne szaladjatok. Megbolondult a toronyóra.

— Igazán? — kérdik s megállanak.

— Becsületszentségemre! — feleli önérvényesen — Huszonkét perccel hamarabb út.

— Te! Ha a Csizsár akkor csengetne a mikor a toronyban üti a kilencet talán nem kerülne rám a sor latinból, — Bánom én ha felelek is! Itt van a lecke a manzsettámon. (Nagy karriért fog csinálni a kis diploma: a.)

Valamivel odébb napszámások dolgoznak.

Az egyik lecsapja a lapátot és elvakkantja magát, hogy Frusztokk! Pillanat alatt a kerítéshez sorakoznak a lapátok. Az állványon dolgozó kőművesek, akárcsak kommandóra, kiejtik kezükből a malteros kanalat. Piros kendőbe kötött prófontájával a kezében társai mellé telepszik az út szélén egy vékony szál emberke. — Dejszen megbolondult a torony óra, még csak háromfértály van.

— Hát vigyék Szebenbe!
— Majd akkor a te órád szerint kezdjük a munkát — hangzik vissza kórusban.

Délután két bányászlegény közötti párbeszédnek voltam a fültanuja.

— Ne rohanj te, ráérsz még!
— Most ütötte a hatot, elmaradok a «jegyzéstől».
— Francot maradsz, 'szen megbolondult a toronyóra.

— Nő lám! Már azt hittem az én óráim bolondult meg. Misi és Károly visszatért. Azt hitték, ugys lemaradnak a «sitt»-ről.

Az éjfélí vonathoz le kísértem egy barátomat s miután elexpediáltam a szép tavaszi éjjelt élvezve bandukolok — talán hazafelé. Alig haladok vagy 200 lépést ismerős hang üti meg fületem. Megállok. Jól hallottam. Ismerősök: férj és feleség. Számozatlan hordár (helyi specialitás) kullogott utánok a bőrrönddel. Üdvözlés, hajlongás, kézcsók.

— Jöjjen csak vissza, eldiskurálunk a vonat indulásáig.

— A toronyóra után méltóztattak igazodni? — kérdelem.

— Nem. Azaz igen. Mert tudjuk, hogy megbolondult. Most ütötte az éjfelet. Még van 23 percünk, ráérünk a „resti”-ben még két pohár cognakot leslukkolni.

Hát bizony a vonattól ráértünk volna akár reggelig is cocnakozni, de elment a kedve férjuramnak, mikor kiméletesen tudattam velők, hogy sajnos, ez egyszer nem volt megbolondulva a toronyóra. (Lehet, hogy csak éjjel vannak ilyen „világos percek”).

Pedig hát nem is a toronyóra bolondult meg, hanem, valljuk csak be, mi járjuk a bolondját.

Külömben már egy közmondást is faragtak a bolond toronyórára. Arról majd Maca önagsága fog írni — novellát.

Bf.

KÖZGAZDASÁG.

A vas és szénipar helyzete.

A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesülete f. hó 23-án tartotta dr. Chorin Ferenc elnöklété mellett, nyolcadik évi rendes közgyűlését, amelyen nagyérdékü nyilatkozatok történtek a hazai vas- és szénipar helyzetéről. Chorin Ferenc dr., főrendiházi tag, az egyesület elnöke, nagyszabású megnyitóbeszédet mondott. Minket különösen a szénbányászat helyzetének ismertetése érdekel annál is inkább, mert községünk diszpolgárának s az itteni nagy köszénbánya-iparvállalat elnökének a sajtó, az ország elismerő figyelmére méltatott ismertetése kiváló fontosságú. A nagyérdékü beszédből kiemeljük a következőket:

— A lefolyt évben úgy a vasbányászat, mint a szénbányászat terén lázas tevékenység mutatkozott, nagy befektetések történtek és a vállalatok megfeszített munkát fejtettek ki a termelés emelésére. Hogy ezen intenzív munka dacára, a kohászat és szénbányászat nem mutatja a rohamos emelkedést, mely a hazai fogyasztással arányban állott volna, senkit sem fog meglepni, ki a vas és szénbányászat fejlődésének törvényeit ismeri. A befektetések, melyek a vas- és szénbányászatban történtek, lassabban hozták meg gyümölcsüket mint más iparágaknál. Új aknáknak mélyítése, új feltárások eszközlése hosszabb időt vesznek igénybe; a készített munkások létszámának szaporítása jelenlegi viszonyaink között pedig különös nehézségeket okozott. Vasműveink helyzete kielégítő volt, mert megrendeléseit teljesítő képességüket egészen igénybe veszik. A vasbányászat és kohászat munkahiány folytán nem használhatta ki egész termelő képességét és dacára annak, hogy a munkásokkal szemben minden áldozatot meghoztak, ma sem rendelkeznek a vállalatok elég, teljesen kiképzett munkás felett.

A szénbányászat a lefolyt évben is sokszor foglalkoztatja a közvéleményt és az egyesületet is gyak-

ran kényszerítette a helyzet nem ismeréséből fakadt jogtalan támadásokkal szemben ennek a több, mint 40.000 munkást foglalkoztató termelési ágak védelmére keln. Arra utal, hogy a munkások megtrikult számának kiegészítése 1907-ben minő nagy fáradsággal és áldozatokkal járt. Nem sajnálják a köszénbányák azokat az áldozatokat, melyeket a munkabérek emelésére fordítottak, de a termelés költségének rohamos emelkedésére nemcsak a munkabérek javítása gyakoroltak befolyást, hanem főleg azon sajnálatos tény, hogy a munkások teljesítőképesége a bányában lényegesen csökkent. Mindazonáltal konstátálható, hogy dacára ezen nehézségeknek, a szénbányák 1907-ben 3 millió métermázsával többet termeltek, mint az előző 1906-ban, 1908-ban pedig ezen fejlődés előreláthatólag oly mérvet fog ölteni, hogy az államvasutak és a szénipar remélhetőleg sokkal kevesebb külföldi szénre fog szorulni, mint a megelőző években. Különbén a szénbányászat jövőjét illetőleg örömmel konstátálja, hogy megrendelésekkel a szénbányák huzamosabb időre, több évre el vannak látva, ami lehetővé teszi, hogy a befektetéseket és a munkások kielégítésével járó nagy áldozatokat nyugalommal folytathassák.

Nem haladhatunk el a múlt év eseményei fölött — így folytatja Chorin beszédét, — hogy ne tegyünk emlíést azon akcióról, melyet az állam szénbányák megvételére és a bányászatnak saját területén való fejlesztése érdekében indított. Az állami szénbányászatról és annak kihatásáról és kockázatáról elmondta véleményét a tavalyi közgyűlés alkalmával, a mikor e téren még csak kezdeményező lépésekkel állottunk szemben. Ma, midőn befejezett tények állanak előttünk, az időre kell bízunk annak a bizonyítását, vajjon az egyesület álláspontja, vagy a pénzügyminiszter uré volt-e helyes, hogy vajjon az állami szénbányászat nem fog-e oly nagy terheket róni az államháztartásra és közvetve az adózókra, melyek nem állanak arányban az elérendő eredményekkel. Egy előnye lesz — ugymond — annak, hogy az állam is gyakorolni fogja a szén termelést. Az, hogy a kormány, midőn maga beáll bányavállalkozónak, saját tapasztalataiból fogja megismerni azokat a nehézségeket és azokat a áldozatokat, melyekkel a szénbányászat megküzdni, illetve, melyekkel a szénbányászatnak hoznia kell, hogy a fogyasztás szükségletét kielégítse és legalább az ő részéről megfognak szünni azok a szemrehányások, melyek a hazai szénbányászatot az 1906—7. nehéz átmeneti időben gyakran oly méltatlanul érték.

Magyarország kohászata és bányászata nem mutatja fel azt az óriási haladást, melyet a külföld hasonló ipara az utóbbi években elért, de fejlődése mégis folytonos és épp, mert nem oly ugrásszerű, talán biztosabb alapokon nyugszik, mint a külföldé. Szívóssággal és kitartással szénbányászatunk, melynek évi termelése 1906-ban csak 73 millió, 1907-ben 76.4 millió mm. volt, 1908-ban már megfogja haladni a 80 millió métermázsát és néhány év múlva el fogja érni azt a célt, hogy a hazai ipar egész szükségletét önjerejéből fedezni fogja. Ez végtére elég szép haladás, mely a hazai vállalkozás és műszaki intelligencia fényes sikerének tekinthető. Mert nem szabad feledni, hogy a szénbányászat nálunk nagyobb nehézséggel jár és nagyobb tőkebefektetést igényel, mint más országokban; jövedelme pedig sokkal alacsonyabb a külföldi országok szerencsésebb bányászataénál. Épp ezért ezen fejlődést az összes közgazdasági tényezőknek támogatniuk kell. Vas- és szénbányászatunk két pillére a nemzetgazdasági épületének — így fejezi be beszédét, — melyeket folyton szilárdítani kell.

28—747. IV. 1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Alulírott m. kir. pénzügyigazgatóság részéről közhirre tetetik, hogy Déva városában, a marossolymosi m. kir. sóhivatalnak folyó évi szeptember hó 1. ével leendő végleges felosztására folytán sónagyrudának betöltése végett írásbeli zártajánlatok beadása útján 1908. évi június hó 12-én d. e. 9. órákkor a pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében versenytárgyalás fog tartatni.

A sónagyrudai rendszabály, a hivatalos órák alatt az előadónál (IV. ügyosztály) megtekinthető.

Vállalkozni kívánók kötelesek határozottan megjelölni azon árt, melyben a marossolyvári sóbányából szerzendő só, a sónagyrudában előrusítani ajánlkoznak.

Bizománys köteles 2. heti sóforgalom biztosítására 400 métermázsra sőt mindenkor készletben tartani, ezen felül az érintetlen készlet, melyhez bizománys csak rendkívüli esetben nyulhat és akkor is a hiányt rögtön új megrendeléssel fedezni köteles, ismét 400 métermázsában állapittatik meg.

A vállalat biztosítékul a nagy sóárudára nézve 1400 koronában állapittatik meg, mely összeg a szerződés megkötése alkalmával készpénzben vagy óvadék-képes értékpapírban a dévai kir. adóhivatalnál leteendő. Bánatpénz fejében 600 korona, készpénzben az ajánlathoz csatolandó, vagy pedig annak valamint ezen m. kir. pénzügyigazgatóság kerületében lévő m. kir. adóhivatalnál történt befizetése, nyugtával igazolandó.

A kincstár az ajánlattevők között szabadon választhat, azért egyik vagy másik ajánlattevő azon okból, mert esetleg a legcsekélyebb eladási árt vette fel ajánlatába, jogot nem formálhat a sónagyrudához.

Ajánlattevő köteles az üzembe veendő nagy sóárudát a nagyméltóságu m. kir. pénzügyminiszterium jóváhagyása után a kitűzött napon kezelésbe átvenni és szabályszerű élenkforgalmu helyen, tökéletesen száraz, csinos, tűzmentes bolti és raktári helyiségben, minden más üzlettel elkülönítve megkezdeni és személyesen vezetni és kezelni. A beszéd és eladásról szóló könyvek pontosan vezetendők, ellenesetben, ha a kitűzött időben az üzletet meg nem kezdené, vagy időközben ajánlatától önként visszalépne, bánatpénzét elveszti és a sónagyruda betöltése végett újabb intézkedés tétetik.

Azon pályázók bánatpénze, kiknek ajánlata el nem fogadtatott, felsőbb döntés után visszatartik.

Nagyárus a marossolymosi m. kir. sóhivatalnak folyó évi szeptember hó 1-én fennmaradó sókészletét, az általa megajánlott fix áron átvenni köteles és tartozik ezen kívül az őszi és téli hónapokban eme hónapok szükségletének megfelelő és ezen kir. pénzügyigazgatóság által fix mennyiségben meg határozandó két havi készletet állandóan raktáron tartani.

A pályázatban nem vehetnek részt azok, kik ezen szerződéskötésre a törvény értelmében nem képesek büntény, vagy csempészet, vagy jövedéki áthágások miatt elítéltek, vagy csak bizonyítékok elégtelen volta miatt mentettek fel és olyanok is, kik egyedárusági eladással foglalkoztak de ettől az üzlettel elmozdítottak. Az 1. koronával bélyegzendő sajátkezűleg irt zártajánlat az igazgatóság főnökénél 1908. évi június hó 11-én d. u. 4 óráig benyújtandó. Ezen ajánlathoz melléklendő az óvadékon kívül ajánlatottevő nagykorúságát, magyarállampolgárságát, polgári és társadalmi állását és erkölcsi magaviseletét igazoló helyhatósági bizonylat és ezen ajánlat borítékba pedig a következő felirással látandó el: «Ajánlat a Déva városban felállítandó sónagyruda átvételére 28747/1908. számhoz.»

Déva, 1908. évi május hó 22-én.

M. kir. Pénzügyigazgatóság.

— AJÁNLATI MINTA. —

Én alulírott ezennel kinyilatkoztatom, hogy a dévai m. kir. sónagyrudát, az anyagkészletre nézve fenálló szabályok és az általam jól ismert árlejtési feltételek pontos megtartása mellett.....kor.....fil. azaz.....korona.....fillér métermázsánkénti eladási ár mellett elvállalni és feltétlenül alávetem magam a hirdetményben foglalt rendelkezéseknek. Kötelezem magam hogy a marossolymosi kir. sóhivatalnak 1908. évi szeptember hó 1-én fennmaradó sószükségletét Marossolymoson métermázsánként.....korona.....fillér ár mellett átvenni és végül még arra is kötelezem magam, hogy az őszi és téli hónapokban eme hónapok szükségletének megfelelő és a dévai m. kir. pénzügyigazgatóság által fix mennyiségben meghatározandó két havi készletet állandóan raktáron tartani. A hirdetményben megjelölt okmányokat és bánatpénzt.....koronában ide mellékelem.

Eladó cipész-műhely.

Pujon, a főutcán egy gazdagon felszerelt és egy SINGER-féle Cylinder varrógéppel ellátva CPÉSZ=MŰHELYT elhalálozás miatt szabad kézből olcsón azonnal

ELADÓ.

Az érdeklődők személyesen megtekinthetik.

Özv. Turbulán Józsefné tulajdonosnénál PUJON.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben —.30, —.60 l.— és 2.— koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

Csakis poloskák ellen üvegben —.40, —.80, 1.20, 2.60 és 5.— koronáért kapható minden jobb drogériában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirgram-Plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM” névre. Gyár:

Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

Válasz

mindazon támadásokra, melyek az impregnált és szelektionált (válogatott) takarmány répamagra (csillag védjeggye) vonatkoznak.

Mindezeidig hallgattunk azokról a rendszeresen folytatott támadások és gyanúsításokról, melyek szobán és írásban érintették a nagytekintélyű Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céget Budapesten.

De miután a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának legutolsó számaiban a «Jaensch» nevet is említi, ezennel a következőket jelentjük ki a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillagjeggyű védjeggyel és eredeti ólomzárral elátott takarmány répamag, melyet a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, **tényleg impregnálva is lett.** — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának szerkesztősége ennek ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répamag, melyet ami ólomzárral a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, teljesen kifejezett, nehéz eredeti jelleggel bíró anyarépákból származik, melyet tápérték tartalmára nézve laboratóriumunkban **egyenként megvizsgálunk.** — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» vezetőisége ennek az ellenkezőjét állítják.

3. Sohasem kértük a »Német Gazdasági Egyesület«-et, hogy tenyésztésünket a magtenyésztési törzskönyvbe beiktassa. NEM IGAZ tehát, ha ezt bármily oldalról is állítják. — Az az állítás SEM IGAZ, hogy répamag tenyésztésünk bevezetésére vonatkozó kérelmünket a »Német Gazdasági Egyesület« bíráló bizottsága visszautasította volna, mert eziránt sohasem folyamodtunk.

4. IGAZ AZONBAN az, hogy minden nagyobb, szolid tenyésztő német cég az anyanővény kiválasztása által igyekezik termékeit megjavítani, — hogy velünk együtt létezik sok magtenyésztő, ki a laboratóriumban való egyenkénti vizsgálattal a takarmányrépa minőségét javítja, ami nem tévesztendő össze azzal a szokásos szemérték után való válogatással, melyet minden gazda egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen össze sem hasonlítható és elenyésző értékkel bír a vegyi vizsgálat alapján kiválasztott anyarépákkal szemben.

5. Igaz végül, hogy nincs oly szolid német takarmányrépa magtermelő, ki szelektionált (válogatott) anyarépáról származó eredeti magvait olcsóbb áron bocsátaná forgalomba, mint mi.

Az igen tisztelt gazdaközönség eléggé intelligens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő vissza az a hajszá, melyet a mi szelektionált (válogatott) anyarépákról tenyésztett impregnált takarmányrépamagunk ellen indítottak, s e hajszának fővonásaiban ne lásson mást, mint gyűlöletet és irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztenek ehhez hasonló irígy, valótlan állításokat, az illetők ellen megindítják a büntető eljárást.

Aschersleben, 1908. április hó.

4—6

Gustav Jaensch & Co.
magtermelési részvénytársaság.

JÉG kapható naponta, tiszta folyó-vizből

HERMAN ADOLF-nál.

Értesítés.

Petrozsény és vidéke n. é. közönségének b. tudomására hozom, hogy Petrozsényben a Malea-utcában Doda Károly házában lakom, hol minden a

.. szoba-festészethez tartozó ..

munkákat a legdiszesebb kivittől, a legegyszerűbbig felvállalom, főtörekvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közönség bizalmát mindig kiérdemeljem.

Pontos és jó munkáért felelősséget válllok! Kívánatra, bár mely időben házhoz mintákkal együtt eljövök.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve tisztelettel:

Schwarz Simon
szobafestő.

Épület- és butorasztalos.

Tisztelettel felkérem Vulkán és vidéke igen tisztelt közönségét, hogy építkezés és butorrendelésnél hozzám bizalommal fordulni szíveskedjék, amennyiben legjobb minőségű száraz anyagból a legszolidabb és legizlésebb kivittelen a legjutányosabb áron és legpontosabban készítik: **épület-, butor-, portál,** szóval a faipar körébe tartozó munkákat.

Kiváló tisztelettel:

SZÜLE JÁNOS
asztalosmester, Vulkán.

10—12

Kóser libazzsir

= kapható helyben =

ICZKOVITS LEBÁNÁL

lakik: Dombora László ur udvarán.

Eladó ház.

A kálvárián egy 2 szoba, konyha, folyosó, jó karban lévő melléképületekkel ellátott lakás eladó.

Tudakozódni lehet: a kiadóhivatalban.

TÉGLA elsőrendű építőszándékozónak és homokot házhoz szállítva is ajánl
2—3 HERMAN ADOLF.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének becses tudomására hozni, hogy Petrozsény község központján a Kosuth Lajos-utca, Joanovits János-féle házban

csemege-, különlegességi- és fűszer

kereskedést nyitottam s az e tekintetben támasztható igényeknek kielégítésére dusan felszereltem.

Hideg felvágottak, halkülönlegességek, vaj, sajtok, továbbá gyümölcs konzervek a legnagyobb választékban s mindig friss állapotban kaphatók.

Figyelmes, pontos kiszolgálással s a legszolidabb árakkal igyeksem a Petrozsényben hiányt pótló üzletmennek a nagyrabecsült bizalmat és pártolást megszerezni s biztosítani.

Petrozsény, 1908. május 15.

3—3

Kohn Mór.

Első petrozsényi könyvnyomda és könyvkötészet

Van szerencsém Petrozsény és vidéke mélyen tisztelt nagyérdmü közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **könyv- és papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek-, rajz- és íróeszközök, tankönyvek, imakönyvek, albumok** stb. nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

Papir-, rajz- és könyvkereskedés.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, a társadalmi életnyilvánulás követelményeit kielégítendő hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével a hazafias célt szolgáljak. A kezdett nehézségeivel küzdve, anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmesszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek a haladás, a fejlődés kívánalmainak kielégítését szem előtt tartva **KÖNYVKÖTÉSZETET** rendeztem be gépezettel, a legmodernebb eszközökkel felszereltem s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Teljes tisztelettel:

Hivatalos- és magánnyomtatványok.

FIGULI ANTAL.

„Petrozsény és Vidéke” kiadóhivatala.

NYOMATOTT FIGULI ANTAL GYORSSAJTÓJÁN PETROZSÉNY.